

L'ús d'aquestes eines no representa una gran amenaça per als ciutadans.

Els responsables de la IA estan sotmesos a unes obligacions generals de transparència.

Eines de risc alt per als drets fonamentals o per a la seguretat.

Són les associades amb la conducció autònoma, els sistemes que facin servir les entitats financeres per avaluar la solvència d'una persona, el control de fronteres mitjançant sistemes de predicció de moviments migratoris.

Eines de risc inacceptable.

Es declaren usos prohibits aquells intrusius i discriminatoris, com els sistemes d'identificació biomètrica i les bases de dades biomètriques que classifiquin basant-se en el gènere, la raça, la religió o l'orientació política.

d'IA decidir si els sistemes que han desenvolupat haurien de ser regulats com d'«alt risc». «Si això s'aprova, la llei serà inútil», explica Caterina Rodelli, analista d'Access Now, a EL PERIÓDICO. També alerten que els 27 membres del club comunitari pressionen en les negociacions perquè l'ús de la IA

en el control de fronteres no se ceneixi a les mateixes regles de transparència.

IA generativa

¿Què passarà amb ChatGPT? Segons la posició adoptada pel Parlament Europeu, les eines d'IA generativa com el xatbot desenvolupat per OpenAI figuren dins de la categoria de «risc limitat». Aquestes únicament hauran de complir obligacions de transparència i identificar clarament els continguts generats artificialment. «Els usuaris han de ser conscients que estan interactuant amb una màquina per poder prendre una decisió informada sobre si continuar o fer un pas enrere», diu el text. La intenció d'aquesta mesura és evitar la proliferació de falsificacions.

La pressió d'OpenAI hauria ajudat a modificar un esborrany inicial de la llei que classificava les IA de «propòsit general» com ChatGPT dins de la categoria de «risc alt», segons documents obtinguts per la revista *Time*. Això hauria permès a aquesta companyia emergent, participada per Microsoft, esquivar més restriccions i exigències.

La llei també obligarà les empreses que han creat aquestes eines a revelar si han sigut entrenades amb material protegit pels drets d'autor. Al principi, membres del comitè legislatiu que ha redactat la proposta van demanar prohibir aquest ús sense consentiment, però finalment es va imposar el requisit de transparència. Finalment, en l'esglau més baix hi haurà la IA que suposa un «risc mínim» o cap risc. Aquesta categoria inclou la gran majoria de sistemes desplegats a la UE, des dels filtres automàtics de correu brossa (*spam*, en anglès) als videojocs que utilitzen aquesta tecnologia.

«La llei busca frenar les externalitats negatives de la IA, però regular aviat també pot frenar usos beneficiosos», apunta l'analista tecnològic Antonio Ortiz. «La UE està en ple debat sobre com regular ràpid i ser hora una potència tecnològica, perquè la seva posició en el desenvolupament de sistemes d'IA no és gaire bona.» ■

Les principals restriccions busquen evitar que es puguin vulnerar els drets humans

Les oenagés alerten d'un buit legal que permetria a les empreses esquivar algunes prohibicions

Un programador d'intel·ligència artificial, al seu despatx.

Jordi Torres

Malgrat que el seu ús s'està expandint a un ritme frenètic, la intel·ligència artificial segueix sent una desconeguda. Jordi Torres, investigador del Barcelona Supercomputing Center i catedràtic de la UPC, vol ajudar que això canviï.

«Això ho canviarà tot. ¿Com? No ho sé»

C. P. B.
Barcelona

— La IA va començar a mitjans del segle passat, però l'últim any la seva popularitat s'ha disparat gràcies a ChatGPT. ¿Va ser una sorpresa?

— Sí, el resultat ha sigut espectacular. No va ser una sorpresa tècnica perquè el model de llenguatge que utilitzava (GPT3) ja es coneixia en els cercles acadèmics, però sí que va ser sorprenent com la gent es va llançar a participar en aquest experiment.

— El terme IA indueix la gent a imaginar robots amb consciència. ¿Quina seria la millor manera de descriure-la?

— És un terme molt antic, creat el 1956, i des d'aleshores ha canviat considerablement el que significa. Aquest concepte abstracte ens permet referenciar en tot moment el que és l'avantguarda en aquest camp. La IA no és res més que l'evolució de la informàtica.

— Els grans models de llenguatge com ChatGPT s'entrenen amb bases de dades i, a partir d'aquestes, responen a les preguntes dels usuaris. S'han comparat aquests assistents conversacionals amb «lloros estocàstics»...

— Sí, els algoritmes d'IA són com un lloro que parla molt bé però que no entén el que diu ni el que és la causalitat. I això és essencial.

Jordi Torres, catedràtic de la UPC.

— Responen de manera versemblant, però també s'inventen coses. ¿Això podria contaminar la informació a internet?

— Sí. Ja hem utilitzat gairebé tots les dades que hi ha a internet per entrenar models de llenguatge. La generació de dades sintètiques (les que produeix ChatGPT) contaminen, ja que l'algoritme pot aprendre a donar per bona informació que és falsa. Si utilitzes aquesta informació errònia per entrenar nous models distorsionats la mostra original, cosa que fa que les respostes falses passin a ser més probables. Així, pots augmentar el nombre de dades amb què entenes una IA, però no es genera coneixement nou. No obstant, part de la informació que ja hi havia a internet abans de ChatGPT és falsa. Ho hem vist amb l'auge de les *fake news*.

— Assegura que la IA serà la revolució més gran de la humanitat, equiparable al vapor, l'electricitat o internet.

— El món canviarà molt, però no sé si serà únicament a causa de la IA. La vida abans i després d'internet no és la mateixa, però hem sobreviscut. Hem d'assumir que hem d'entendre-ho per decidir cap on volem que aquesta revolució ens porti. Fa falta una consciència col·lectiva més gran.

— Tot i així, les grans tecnològiques reiteren que també amenaça la humanitat. ¿Això és una cortina de fum?

— Figures com Elon Musk, que va firmar una carta demanant frenar el desenvolupament de la IA mentre al seu torn invertia a crear la seva pròpia empresa, no generen gaire confiança. La IA és una eina molt potent i s'ha d'anar amb compte. El seu estat actual ja em preocupa perquè pot fer molt mal, facilitant la desinformació o amb la seva aplicació en el sector militar, que hauria d'estar prohibida.

— ¿Quina evolució de la IA veurem en els pròxims 10 anys?

— Ho canviarà tot. ¿Com? No ho sé. L'últim any, tots els sectors han fet les seves hipòtesis sobre com la IA els afectarà, algunes de molt exagerades. Amb la IA generativa hem avançat per força bruta, amb més dades i potència, però crec que no seguirem amb aquest creixement exponencial. Falten xips i dades per aconseguir-ho. ■

Jordi Torres

INVESTIGADOR DEL BSC

► Ha publicat 'La inteligencia artificial explicada a los humanos', una obra divulgativa sobre aquesta tecnologia revolucionària. «La IA ho canviarà tot», assegura en una entrevista amb aquest diari l'investigador del Barcelona Supercomputing Center (BSC) i catedràtic de la UPC, que adverteix: «és una eina molt potent i cal anar amb compte».

Daniel Viondi

EXREGIDOR DEL PSOE A L'AJUNT. DE MADRID

► En el ple de l'Ajuntament de Madrid, es va acostar des de la tribuna a l'escó de l'alcalde, José Luis Martínez-Almeida, i li va tocar la cara, una actitud impròpia d'un representant públic. Va demanar disculpes pel que va considerar un «error» i va anunciar l'entrega de l'acta de regidor, tal com havia exigint el secretari general del PSOE de Madrid.

Carme Trilla

EXPERTA EN VIVENDA

► La presidenta de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona i de la Fundació d'Habitat3 serà al capdavant del comitè d'experts que assessorarà l'alcalde Jaume Collboni i el seu govern en matèria de vivenda, per aportar propostes per incrementar el parc públic de la capital catalana, que actualment és de 12.000 pisos.

La primera frase d'*A la recerca del temps perdut* diu: «Durant molt de temps, em vaig ficar al llit aviat». Així, fidel als seus costums, poc amic del pernoci, Marcel Proust es va personar puntualíssim a l'Hotel Casa Fuster i, a la *recherche* d'un divan, es va adormir de seguida, bressat pels acords d'un quartet de corda imaginari que, amb peces de Haydn, anava donant la benvinguda als més de 400 convidats. ¡Ah, quina meravellosa *soirée*! La festa va tenir lloc dimecres, cap al crepuscle, per celebrar el 30è aniversari de l'editorial Alba, que van fundar Arantza Sarasola i Javier Moll per pur amor als llibres. Tots dos van exercir d'amfitrions juntament amb Idoia Moll, directora del segell.

A l'esdeveniment al Cafè Vienès hi va acudir la flor i nata del gremi llibresc (editors, agents, traductors, llibreters, novel·listes, periodistes), així com un nombrós grup d'escriptors provinents del més

enllà: el catàleg clàssic d'Alba és per treure's el barret de copa.

La *fantasmologia* mai sol trobar respostes convincents. Per exemple, sobre el Congrés dels Diputats, immers en la discussió de la no investidura, orbita la suposada amnistia, un ens spectral que no acaba de substanciar-se (ningú sap què s'està discutint entre bastidors ni com s'anomenarà). En canvi, en el sarau de Casa Fuster es van corporificar de seguida un munt de venerables fantasmes: les tres germanes Brontë van conversar amis-

L'espiral de la llibreta

L'editorial atresora un catàleg clàssic per treure's el barret de copa

Un brindis per celebrar el 30è aniversari d'Alba**Olga Merino**

■ Olga Merino és periodista i escriptora

tosament amb Elizabeth Gaskell, deixant anar algun dard inofensiu contra Jane Austen. Els tuls, musulines, polissons i mirinyacs d'aquestes i altres dames van sumir la distingida concurrència en una vaporosa suspensió de la incredulitat. Henry James i Edith Wharton van arribar junts, de braçet, enravenats i amb l'esquena molt recta, com si fossin més anglesos que la mateixa reina Victòria.

Mentrestant, al racó dels russos, es trencava una copa. Turguénev i Luis Magrinyà, editor de la casa,

van mirar de mediar entre Dostoiévski i Tolstoi, embrancats tots dos en una acalorada disputa sobre l'origen del mal. En canvi, Txékhov va preferir parapetar-se en soledat rere una columna i un gerro amb tres grogues, per beure xampany a xarrups i prendre sagaces notes en una llibreteta. Un altre selecte grupet va reunir Flaubert, la senyora Bovary, Ana Ozores i Clarín, envoltats tots quatre pel misteri que illumina les alcoves.

RELOTGE I LEONTINA

Gran expectació va causar l'aparició de Charles Dickens, l'últim dels convidats a arribar. Accelerat, hiperactiu, els ulls insomnes, amb el rellotge i la leontina a la mà, va irrompre al saló molt nerviós perquè encara no havia acabat l'entrega de *David Copperfield* i el seu il·lustrador, el senyor Phiz, l'apressava pel text. Quina contrarietat. Bon aniversari, Alba. Gràcies per tants llibres imprescindibles. ■

Calidoscopi**La brama nacional**

Durant els dies en què als boscos d'Espanya comença la brama dels cérvols se n'està celebrant una altra de molt més sorollosa que té per protagonistes els nostres representants polítics. Mentre que la dels cérvols té lloc a trenc d'alba i cap al tard i com a objectiu la reproducció, la dels polítics se sent a tota hora i el seu final n'és un altre de menys natural: el poder. És cert que entre els cérvols el domini territorial és el que dona dret als mascles a cobrir les femelles i a reproduir-se, però el seu poder es diferencia del dels polítics en el fet que, acabada l'època de l'aparellament, tot torna a la tranquil·litat. La brama política, en canvi, no cessa en cap moment i es manté indefinidament per més que en ocasions, com la investidura d'un nou president de Govern, el galimaties i el soroll augmentin fins a fer-se insuportables mentre els aspirants a aconseguir el poder enfronten els seus banyans al Congrés durant dies.

Julio Llamazares

Però no només al Parlament se celebra la brama nacional. Als mitjans de comunicació ja fa temps que se senten els bramuls de reclam dels mascles i les femelles (en la brama política per sort aquestes ja participen d'igual a igual amb els seus companys, si bé encara estan en inferioritat numèrica) cridant els seus antagonistes a entendre's pel bé de tots, diuen, quan és el seu propi bé el que persegueixen en primer lloc. Com als cérvols, més que la perpetuació de l'espècie els importa la seva, així com poder manar i co-

brir el país sencer. Fins i tot mascles vells i ja fora de la lluita pretenen continuar dirigint els joves com si haver exercit el poder quan ells ho eren els donés una autoritat que ningú, tret d'ells a si mateixos, els atorga. Diguin-se Felipe González o Alfonso Guerra o Aznar, els seus bramuls són més patètics a cada brama, ja que ja ningú els escolta (encara que ells creguin que sí), com els passa als cérvols vells i en retirada. Ni tan sols s'adonen que la composició de les seves bandades respectives ha canviat, així com la distribució del poder dins d'aquestes, que ja no està en mans dels mascles únicament com en els seus temps. La demostració ho sigui el bram extemporani d'Alfonso Guerra de fa uns dies sobre les hores de perruqueria de Yolanda Díaz, la femella alfa del grup de Sumar.

Junt amb la brama política (i junt amb la dels cérvols que aquests dies se sent als

nostres boscos) en sona, no obstant, una altra de més violenta de la qual amb prou feines s'ha parlat en la investidura fallida de Feijóo i que és aquesta que els està costant la vida a desenes de dones espanyoles, 49 a data d'avui, les mateixes que en tot l'any passat, en mans d'uns mascles que no admeten el seu rebuig perquè consideren que com a femelles els pertanyen, en un discurs animal que no té res de metafòric. Els seus bramls ressonen per tot el país, però al Parlament els mascles i les femelles que es disputen el poder, més ocupats a arribar-hi que a atendre el que passa fora, amb prou feines tenen temps de parlar-ne, i això malgrat que en la brama d'assassinats i d'agressions sexuals que està tenint lloc mentre ells parlen hi ha implicats també nois joves, menors d'edat fins i tot, que imiten les bandades en els seus atacs a les dones i fins i tot utilitzen la tecnologia i la ciència per expandir la seva brama per la xarxa, i converteixen la dels cérvols en un conte per a nens. ■

■ Julio Llamazares és escriptor i periodista